

PREDGOVOR

Kada je Leksikografski zavod 1961. objavio prvo izdanje Atlasa svijeta, politička karta svijeta umnogome se razlikovala od današnje. Prvo izdanje Atlasa svijeta, priručnika koji će ubrzo postati jednim od zaštitnih znakova Leksikografskoga zavoda, obuhvatilo je 123 neovisne države. U sljedeća tri izdanja, 1963., 1966. i 1969. (redaktori Otto Opitz i Petar Mardešić) a potom, s nešto većim vremenskim razmakom, i u petom 1975. (glavni urednik Otto Opitz) te šestom 1988. (glavni urednik Božidar Feldbauer), priređivači atlasa marljivo su bilježili mnogobrojne geopolitičke promjene. Uz obnovljene karte, s novim državama i granicama, zavodski je Atlas svijeta redovito donosio i aktualne brojčane podatke i informacije, ponajprije o državama, ali i o drugim političkim i zemljopisnim sastavnicama svijeta. Zahvaljujući sadržaju, učestalosti izlaženja te velikom broju prodanih primjeraka zavodski je atlas postao široko prihvaćenim priručnikom u nas. U tadašnjoj ponudi uglavnom prijevodnih atlasa, zavodski je Atlas svijeta količinom ponuđenih informacija bio bez premca pa ga mnogi pamte kao prvi i zapravo jedini domaći atlas svijeta. Osim toga, a i bez obzira na činjenicu da se uglavnom sastojao od pozitivističkih informacija, zavodski se atlas razlikovao od prijevodnih izdanja i po autentičnom pogledu na svijet u dijelovima koji su imali autorski karakter. Posljednje, šesto izdanje Atlasa svijeta pojavilo se 1988. u osvit krupnih političkih promjena na prijelazu iz osamdesetih u devedesete godine XX. stoljeća. Budući da se većina tih promjena dogodila u Europi, Leksikografski je zavod, nastavljajući tradiciju i niz atlasnih izdanja, 1997. objavio Atlas Europe te tako privremeno premostio nastalu prazninu u razmjerno redovitoj obnovi svojega svjetskog atlasa. No nakon gotovo dva desetljeća protekla od posljednjeg izdanja Atlasa svijeta, sazrelo je vrijeme za još jedno obnovljeno izdanje.

Atlas svijeta Leksikografskoga zavoda i u ovom, sedmom izdanju zadržao je uobičajenu, dvojaku strukturu po kojoj je postao prepoznatljiv i najrašireniji atlasni priručnik u nas. Prva je cjelina pregled postojećih neovisnih država i nesamostalnih područja. Započinje kratkim uvodom u kojem su opisani politička karta svijeta i Ujedinjeni narodi, svjetska organizacija država. Prikaz svake države, koje su u atlasu raspoređene po kontinentima, sastoji se iz istih sastavnica: općih podataka, opisa grba i zastave (sa slikama) te pregleda prirodnih obilježja (reljef, klima, hidrografija), stanovništva (demografskih pokazatelja i kulturnih obilježja), gospodarskih pokazatelja i sažete povijesti (s naglaskom na XX. stoljeću). Svaki prikaz države u pravilu uključuje i fizičku kartu, prikaz upravnog ustrojstva (karta i tablica s osnovnim podatcima po upravnim jedinicama) te fotografije. Enciklopedijski prikaz obuhvaća približno 27 000 redaka teksta i dvjestotinjak tablica, 400 tematskih karata te podjednak broj pomnivo odabranih ilustracija, pohranjenih u svjetski poznatoj fotografskoj arhivi Reutersa.

Druga je velika cjelina sustavna zbirka zemljovida koji prikazuju kontinente, države i skupine država te mora i polarne krajeve. Za sedmo izdanje priređena su 93 zemljovida, koji zajedno s preglednim listovima zauzimaju 129 stranica. Iako fizički različiti, funkcionalno je od zemljovida neodvojiv i popis naziva, koji obuhvaća više od 47 000 naziva sa svih karata i omogućuje pronalaženje svakoga zabilježenog mjesta.

Zemljopisni nazivi u tekstu i na kartama pisani su u izvornom obliku ako dolaze iz jezika koji se služe latiničnim pismom. U transliteriranom se obliku donose se grčki nazivi, nazivi iz jezika europskih naroda koji pišu ćirilicom te ostalih jezika koji se služe nelatiničnim pismom, primjerice arapskoga, japanskog ili kineskog jezika. Pri transliteraciji korištena su rješenja primijenjena i poznata u većini ostalih zavodskih izdanja, rješenja uobičajena u glavnim svjetskim atlasima (primjerice izdanja The Times ili Bertelsmann), odnosno varijante preporučene na specijaliziranim internetskim adresama poput Geonames, World Gazetteer, Multimaps i dr. Osobito u tekstu korišteni su i egzonimi, nazivi različiti od izvornih, no u nas udomaćeni. Statistički podaci preuzimani su iz uobičajenih izvora, kao što su primjerice priručnici Der Fischer Weltatlas, Encyclopaedia Britannica Yearbook, Calendario Atlante de Agostini ili pak s internetskih stranica GeoHive Global Statistics i City Population, ali i iz niza drugih međunarodno poznatih izvora i baza. Korišteni su i drugi, posebni izvori, primjerice internetske stranice ili publikacije pojedinih nacionalnih statističkih ureda.

U razdoblju proteklom od izlaska posljednjega, šestog izdanja Atlasa svijeta dogodile su se i goleme promjene u kartografskom načinu rada. Još je i šesto izdanje bilo rezultat tradicionalne, crtačke tehnike rada. Obnovljeno sedmo izdanje prvo je atlasno djelo Leksikografskoga zavoda koje je u cijelosti nastalo primjenom suvremene kartografske računalne tehnike. Među inima, i zahtjevna tehnološka tranzicija koju je trebao savladati zavodski kartografski odsjek razlog je razmjerno velikom vremenskom razmaku između našeg šestoga i sedmog izdanja atlasa.

Ne zanemarujući vrijedan prinos malobrojnih vanjskih suradnika, Atlas svijeta u najvećoj je mjeri djelo stručnjaka iz Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža, ponajprije onih iz kartografske redakcije i odsjeka, ali i svih drugih koji su sudjelovali u pripremi, primjerice računalnih stručnjaka. Po tome, kao i po spomenutoj tradiciji proizišoj iz kontinuiteta naslova u izdavačkom programu, Atlas svijeta jedna je od temeljnih publikacija Leksikografskoga zavoda. Vjerujem da će ga i u ovom obnovljenom izdanju s računalnom kartografskom potporom, likom mitološkog junaka Atlasa ili Atlanta kao prirodnim zaštitnim znakom, ali i u promijenjenim, manje naklonjenima tržišnim uvjetima nego prije, opet dobro prihvatiti prijašnjih korisnici i prepoznati novi kao hrvatski atlasni pogled na svijet.

GLAVNI UREDNIK

Napomena uz promijenjeno sedmo izdanje

Naklada sedmog izdanja rasprodana je u godinu i pol dana nakon izlaska knjige, stoga je Leksikografski zavod Miroslav Krleža pristupio dotisku Atlasa svijeta. S obzirom na važne promjene koje su se dogodile nakon zaključenja sedmog izdanja 2006. godine uredništvo je uskladilo sadržaj Atlasa sa stvarnim stanjem političkog zemljovida u proljeće 2008., ograničivši se pritom samo na najnužnije zahvate (raspad državne zajednice Srbije i Crne Gore te proces postupnog osamostaljenja Kosova). Nadamo se da će takvo, neznatno promijenjeno izdanje, zadovoljiti korisnike do izlaska novog, osmog izdanja Atlasa.